

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНО-
ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
ФОНДОВОГО РИНКУ ЗА КК РЕСПУБЛІК АЗЕРБАЙДЖАН,
БІЛОРУСЬ, ГРУЗІЇ ТА КК УКРАЇНИ**

Ступивши на шлях незалежності наша країна зіштовхнулось із проблемою необхідності формування нового, в тому числі і кримінального, законодавства, яке відповідало б потребам новоствореної держави. Процес такого формування та вдосконалення вже існуючих норм триває і на сьогоднішній час і значний вплив на нього здійснили дослідження досвіду зарубіжних країн та врахування такого досвіду у власному, зокрема кримінальному законодавстві.

Сучасні умови та темп життя вимагають від будь-якої країни, в тому числі і нашої держави, забезпечення та належної підтримки необхідного рівня національної безпеки. Вкрай важливим напрямком такого забезпечення, який з часу завершення так званої «холодної війни» та набуття економічних здобутків статусу одного із основних інструментів конкуренції між державами, стало забезпечення належного рівня саме економічної безпеки, як ключової складової національної безпеки, а, відтак, і інвестиційної безпеки (в т.ч. інвестиційної безпеки фондового ринку), як значної та невід'ємної частини економічної безпеки.

Розглядаючи інвестиційну безпеку у вузькому сенсі маємо звернутись саме до господарських та цивільних правовідносин, які обумовлюють сам процес функціонування фондового ринку та обороту цінних паперів. Зважаючи на що до кола досліджуваних норм КК України слід включити саме ст. 199, ст. 222–1., ст. 223–1., ст. 223–2, ст. 224., ст. 232–1, 232–2, ст. 233.

За Кримінальним кодексом Республіки Азербайджан кримінально карними діями у досліджуваній сфері стали: порушення правил випуску цінних паперів (емісії) (ст. 203) та виготовлення чи збут підроблених грошей та цінних паперів (ст. 204) (Кримінальний кодекс Азербайджанської республіки [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.crime.vl.ru/index.php?p=1318&print=1&more=1>). Досліджуючи наведені норми звернемо увагу, що ст. 203 не передбачає покарання за незаконне розміщення цінних паперів, що не пройшли державної реєстрації, а ст. 204 кримінально карним визнано лише виготовлення з метою збуту або збут саме державних цінних паперів або цінних паперів в іноземній валюті, що, на нашу думку, певним чином позбавляє захисту вітчизняні цінні папери Азербайджану.

Також звернемо увагу що покарання за вказані злочини має більш жорсткий характер, зокрема кваліфіковані частини цих норм передбачають покарання у вигляді позбавлення волі до двох (ст. 203) та до двадцяти років (ст. 204).

Кримінальний кодекс Республіки Білорусь визначає кримінальну відповідальність за злочини у досліджуваній сфері чотирма нормами, це ст. 226 «Незаконний випуск (емісія) цінних паперів», ст. 226¹ «Незаконне використання або розголошення відомостей, внесених до реєстру власників цінних паперів, або інформації про результати фінансово-господарської діяльності емітента цінних паперів», ст. 226², «Незаконні дії із простими та переводними векселями», ст. 226³ «Маніпулювання ринком цінних паперів» та ст. 227 «Підроблення проспекту емісії цінних паперів» (Кримінальний кодекс Республіки Білорусь [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://newsby.org/kodeks/uk/20131028/index.htm>). Аналізуючи вказані норми також маємо звернути увагу на більш жорстке покарання за названі злочини (всі перелічені норми містять альтернативний вид покарання у вигляді позбавлення волі).

Крім цього звертає увагу і наявність спеціальної норми, яка окремо встановлює кримінальну відповідальність за незаконні дії із простими векселями (ст. 226²), як цінними паперами, випуск яких не потребує спеціальної державної реєстрації. З одного боку, зважаючи на наведений перелік норм КК Білорусії така норма є слушним захистом відносин у сфері обороту векселів, однак чинне кримінальне законодавство України навряд чи потребує аналогічної кримінально-правової заборони, оскільки ст. 224 КК України повністю розкриває зміст протиправних дій, що можуть бути здійснені в тому числі і з векселями, як цінними паперами, що не підлягають державній реєстрації.

Відповідно до Кримінального кодексу Грузії кримінально карними у сфері обороту цінних паперів та функціонування фондового ринку є: виготовлення або збут підроблених грошей або цінних паперів (ст. 212 КК Грузії) та порушення правил ринку цінних паперів (ст. 213 КК Грузії) (Кримінальний кодекс Грузії [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1241370&subID=100095257,100095259,100095267,100095521,100095559#text>).

Аналіз змісту цих норм свідчить, що на відміну від українського законодавця грузинський ототожнює державні і недержавні цінні папери — адже ст. 212 передбачено кримінальну відповідальність за виготовлення з метою збуту або збут будь-яких підроблених цінних паперів, тоді як КК України розрізняє таку відповідальність у ст. 199 та ст. 224, в тому числі різниця наявна і у покаранні, більш жорстким є й покарання за передбачений ст. 213 — його максимальна межа сягає трьох років позбавлення волі.